

10. SINIF TARİH

1. Ünite

1. Eyyûbîlerin Filistin ve Suriye'deki bazı şehirleri ele geçirmesi üzerine düzenlenen IV. Haçlı Seferi'nde yardım amaçlı İstanbul'a gelen Haçlı ordusu, şehri yağmalamış ve bunun üzerine halk ayaklanmıştır. Bu ayaklanma sonucunda imparator ile oğlu öldürülmüş ve bu durumdan faydalanan Haçlılar, İstanbul'da bir Latin Krallığı kurmuşlardır.

Yalnız bu bilgiye dayanarak,

I. Haçlı Seferi amacından sapmıştır.
II. İstanbul Latin kontrolüne girmiştir.
III. Filistin ve Suriye'deki şehirler Haçlılar tarafından alınmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II.
D) II ve III. E) I, II ve III.

2. **Görsel: Anadolu'ya Gelen Oğuzlar (Temsili)**

Verilen görsel incelendiğinde Oğuzlarla ilgili olarak;

I. göçebe bir yaşam sürdükleri,
II. bazı hayvanları evcilleştirdikleri,
III. savaşçı özelliklerini geliştirdikleri

yorumlarından hangilerine ulaşılamaz?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III.
D) I ve II. E) II ve III.

3. **Türkiye Selçuklu sultanları, tahtın gelecekteki mirasçılarının devlet yönetiminde tecrübe kazanmaları için aşağıdakilerden hangisini yapmışlardır?**

A) Melikleri eyaletlere tayin etmişlerdir.
B) İkta sistemini uygulamışlardır.
C) Hassa birliklerini oluşturmuşlardır.
D) Fethedilen topraklarda iskân siyaseti izlemişlerdir.
E) Farklı milletlere hoşgörü ile yaklaşmışlardır.

4. XIII. yüzyılın ilk yarısında Moğolların önünden kaçan Türkmenlerin çoğu Güneydoğu Anadolu Bölgesine geldi. Selçuklular, Anadolu'ya göç eden Türkmenleri yerleştirmede ve ekonomik durumlarını düzeltmede zorluklar çekti. Selçuklu sultanlarının zayıf kişiliklerinden kaynaklanan yönetim boşluğu, ağır vergiler ve bunun sonucunda ortaya çıkan yoksulluk, Türkmenlerin yönetimden dışlanması gibi nedenlerle Maraş, Kâhta ve Adıyaman yöresinde Baba İshak adlı Türkmen dervişinin öncülüğünde büyük bir ayaklanma ortaya çıktı (1240). Selçuklular çıkan bu isyanı güçlükle bastırabildi. Baba İshak İsyanı, Türkiye Selçuklu Devleti'nin otoritesini zayıflattı.

Yukarıdaki metin değerlendirildiğinde Türkiye Selçuklu Devleti ile ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Eski gücünü kaybetmiştir.
B) Fetih anlayışına dayalı yayılmacı politika sürdürmüştür.
C) Moğol hâkimiyetine boyun eğmiştir.
D) Gayrimüslim halkın haklarını koruyamamıştır.
E) Gaza ve cihat anlayışını terk etmiştir.

5. XI. yüzyılda Oğuz Türklerinin Anadolu'ya yönelik akınlarında; Anadolu'nun İpek Yolu üzerinde yer alması, Asya ile Avrupa'yı birbirine bağlayan bir konumda olması, üç tarafının denizlerle çevrili olması, verimli topraklara sahip olması, iklim ve bitki örtüsünün Türklerin yaşamasına uygun olması etkili olmuştur. Bunun yanında İslamiyet'in etkisiyle cihat ve gaza geleneğini benimseyen Oğuz Türkleri, Anadolu'da bu dönemde siyasi yönden zayıf durumda olan Bizans İmparatorluğu'nu kendilerine hedef seçmişlerdir.

Oğuz Türklerinin Anadolu'ya akınlar düzenlemesinde aşağıdaki unsurlardan hangisinin etkili olduğu söylenemez?

A) Dinî
B) Coğrafi
C) Ekonomik
D) Siyasi
E) Hukuki

6. Türklerin Anadolu'yu yurt edinmesinde Malazgirt Savaşı tam bir dönüm noktası olmuştur. Savaştan kısa bir süre sonra Anadolu'da ilk Türk beylikleri kurulmuştur.

Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerinin aşağıdaki faaliyetlerinden hangisi onların İslamiyet'in koruyuculuğunu üstlendiklerinin kanıtı olarak gösterilebilir?

A) Medrese, cami ve kümbet gibi eserler yapmaları
B) Gürcü, Bizans ve Haçlı kuvvetleriyle mücadele etmeleri
C) Türkiye Selçuklu Devleti ile hâkimiyet mücadelesine girişmeleri
D) Anadolu'nun Türkleşmesini ve İslamlaşmasını sağlamaları
E) Bulundukları bölgeyi bayındır hâle getirmeleri

7. Aşağıda Miryokefalon Savaşıyla ilgili bir anlatıya yer verilmiştir.

"Türklerin ani saldırısına uğrayan Bizans İmparatoru Manuel; şaşkın, çaresiz ve perişan vaziyette bir ağacın altında öylece oturmuş kalmıştı. Bir Bizans atlısı, imparatoru Türklerin eline esir düşmekten son anda kurtarmıştı. Dehşet içinde kalan İmparator Manuel, komutanlarını çadırında toplamış ve kaçış planını açıklamıştı. Herkes imparatorun aklını kaçırdığını sandı, özellikle komutanları bu plana şiddetle itiraz etti. Bizans tarihçisi Niketas'ın rivayetine göre, toplantının yapıldığı çadırın önünde bulunan ve konuşulanları duyan bir asker şöyle haykırmıştı: "Sen değil misin bizi Tanrı'nın terk ettiği dar geçide zorla tıkıştıran... Bu felaket vadisinde, bu cehennemi andıran boğazda ne işimiz vardı? Biz basit insanların Türklerle ne alıp vereceği vardı? Şimdi bu adamlar bu dar, ne sakladığı görünmez vahşi toprakta bizi sarmış bulunuyorlar ve bizi tuzağa düşürdüler, şimdi sen bize ihanet edip bizi koyunlar gibi boğazlanmak üzere düşmanlara bırakıyorsun haaa!" İmparator, nöbetçinin bu ağır sözleri üzerine kaçma teşebbüsünden vazgeçmişti."

Yukarıdaki anlatı dikkate alındığında,

I. Türkler, baskın şeklinde bir taarruzla düşmanı çevrelemiştir.
II. İmparatorun askerleri Türklerle mücadele etmek istemiştir.
III. Türkler büyük bir zaferle savaşı kazanmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III.
D) I ve II. E) I, II ve III.

8. Türkiye Selçuklu Devleti, son hükümdarının (II. Mesut) keder ve hüzün içinde ölümü üzerine parçalandı. 1308 yılında Anadolu'nun genel görünümü şöyleydi: Orta ve Doğu Anadolu Moğol kökenli İlhanlıların Anadolu valilerinin elinde, yine Trabzon Rum İmparatorluğu ve Kilikya Ermeni Krallığı İlhanlılara tâbi durumdaydı. Maraş ve Antep çevreleri ise Memlûkluların elindeydi. Marmara'nın güney ve doğu sahilleri Bizans denetimindeydi. Batı Anadolu, Isparta, Mersin, Kastamonu'da çeşitli Türkmen beylikleri kurulmuştu ancak bunların tamamı İlhanlı Devleti'ne vergi ödemek durumundaydı. Bu beylikler içerisinde Konya'da bulunan Karamanoğulları en güçlü beylik olarak görünürken kendilerini Türkiye Selçuklu Devleti'nin mirasçısı kabul ediyorlardı. Zaman zaman İlhanlı komutanları Anadolu'ya geliyor, kendilerine itaatsizlik yapan Türkmen beylerini cezalandırıyorlardı. Tüm bu gelişmeler yüzünden Anadolu'da can ve mal güvenliği kalmamış, ticari faaliyetler durma noktasına gelmişti.

Yukarıdaki paragraf göz önüne alındığında XIV. yüzyılın başlarında Anadolu'nun durumu ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Siyasi birlik bozulmuştur.
B) Rum ve Ermeni varlığı sona ermiştir.
C) Büyük bir kısmı Moğolların hâkimiyetindedir.
D) Ekonomik faaliyetler canlılığını yitirmiştir.
E) Bazı bölgelerde Türkmen beylikleri ortaya çıkmıştır.

9.

Boz - Ok Kavimleri (Sağ Kol)					Üç - Ok Kavimleri (Sol Kol)				
GÜN HAN (1. OĞUL)	KAYI	BAYAT	ALKAEVLİ	KARAEVLİ	GÖK HAN (4. OĞUL)	BAYINDIR	PEÇENEK	ÇAVULDUR	ÇEPNİ
AY HAN (2. OĞUL)	YAZIR	DÖGER	DODURGA	YAPARLI	DAĞ HAN (5. OĞUL)	SALUR	EYMÜR	ALAYUNTLU	YÜREGİR
YILDIZ HAN (3. OĞUL)	AVŞAR	KIZIK	BEĞDİLİ	KARKIN	DENİZ HAN (6. OĞUL)	İGDİR	BÜGDÜZ	YIVA	KINIK

Oğuz Boylarının Kullandıkları Tamgalar (Semboller)

Görsel incelendiğinde,

I. Semboller genellikle barış ve huzuru temsil etmektedir.
II. Hayvan figürleri sembol olarak kullanılmamıştır.
III. Farklı semboller kullanılması boylar arasında ayırt ediciliği sağlamaya yöneliktir.

yargılarından hangilerine ulaşılamaz?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) I, II ve III.

10. **Haçlıların Kudüs'ü Ele Geçirmelerini Gösteren Tablo**

Yukarıdaki tablo incelendiğinde;

I. Kudüs'ün alınmasıyla Haçlı Seferlerinin sona erdiği,

II. insanların yaşama hakkına saygı gösterilmediği,

III. Kudüs şehrinin tahribata uğradığı

yorumlarından hangilerine ulaşılamaz?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) I, II ve III.

11. Bizanslı tarihçi Zonaras, IX. Konstantin Monomakhos'u Anadolu'nun Türkler tarafından fethinin müsebbibi olarak gösterirken pek de haksız sayılmaz. Bunun sebebi Bizans İmparatorluğu'nun doğu sınırlarında tampon durumunda olan Ani Krallığı'nı ilhak edip Büyük Selçuklular ile sınırdaş hâle gelmesidir. Bölgedeki 50.000 kişilik yerel muhafız gücünü dağıtır ve paralı askerlerden bir ordu kurar. Bu orduyu oluşturan askerlerin ücretlerinin ödenebilmesi için bölgeye dayatılan ağır vergiler de ciddi bir hoşnutsuzluğa sebep olur. Türkmen akınlarının başladığı bir dönemde, savunma savaşında avantaj teşkil edebilecek yerel kuvvetler yerine güçlü surların arkasında kalıp meydan savaşını beklemeyi tercih eden ordu modelinin yetersizliği anlaşılır ancak sistem bir kere bozulmuştur. Hatta Ermeni yerel hanedanları, derebeyi aileleri, askerî ve politik kadrolar yerlerinden edilmiştir.

Verilen metne göre Türklerin Anadolu'yu yurt edinmelerinde;

I. Bizans'ın Doğu Anadolu'da izlediği politika,

II. IX. Konstantin'in askerî ve stratejik tercihleri,

III. Hristiyan dünyasındaki mezhebi bölünmeler

gibi unsurlarından hangilerinin etkili olduğu savunulamaz?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) II ve III.

12. IX. asırda Balkanlarda ve Anadolu'da gücünü korumaya çalışan Bizans İmparatorluğu, büyük bir orduya ihtiyaç duymuştur. Ordusunu her an savaşa hazır tutmak zorunda olan Bizans, ihtiyaç duyduğu parayı karşılamak için zaten zor durumda olan halktan daha fazla vergi toplamaya başlamıştır. Bizans idaresinden bıkan halklar, Selçuklu akınlarına direnmemiştir. Özellikle mezhep farkından dolayı Bizans tarafından büyük baskı ve işkencelere maruz kalan Ermeniler, Türk akınlarına hiç direniş göstermemiştir.

Verilen metinde bahsedilen durumun aşağıdakilerden hangisine yol açtığı söylenemez?

A) Yeni mezheplerin oluşmaya başlamasına
B) Anadolu'da nüfus dengelerinin değişmesine
C) Bizans'ın mali açıdan zorluklar yaşamasına
D) Bizans ve Türk ordularının karşı karşıya gelmesine
E) Türklerin Anadolu'da kolayca ilerlemesine

13. **Harita: XI. Yüzyılın Sonlarında Anadolu'da Yer Alan Beylik ve Devletler**

Verilen haritaya göre Anadolu ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Türk varlığının Batı Anadolu sahillerine ulaştığına
B) Türklerin denizaşırı fetihlerde bulunduğuna
C) Türkiye Selçuklularının Akdeniz'de kıyı sahibi olduğuna
D) Anadolu'da Türk siyasal bütünlüğünün bulunmadığına
E) Bizans'ın siyasi varlığının devam ettiğine

14.

Fotoğrafta yer alan yapılar Kars ilimizde bulunmaktadır. Bu yapıların en geç yapılanı XII. yüzyıl ortalarında inşa edilmiştir.

Verilenlere göre, bahsedilen dönemde Kars ile ilgili;

I. farklı din mensuplarına ev sahipliği yaptığı,
II. korunaklı savunma yapılarına ihtiyaç duyduğu,
III. yapıların Osmanlılar tarafından inşa edildiği

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

15.

Miryokefalon Savaşı'nın Sonuçları:
- Bizans'ın Anadolu'yu Türklerden geri alabilme umutları sona erdi.
- Bu savaştan sonra Anadolu'ya Türkiye denilmeye başlandı.
- Türklerin batıya ilerleyişi hızlandı. Batı Anadolu'da Türk nüfusu arttı.
- Anadolu'daki ticaret yollarının denetimi büyük ölçüde Türkiye Selçuklu kontrolüne geçti.

Miryokefalon Savaşı'nın sonuçlarına bakılarak aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

A) Türkiye Selçuklularının iktisadi yapısının güçlenmesini sağladığı
B) Yeni fetihlere zemin hazırladığı
C) Anadolu'nun Türk vatanı hâline gelmesini sağladığı
D) Bizans'ın Anadolu'daki nüfuzunun azaldığı
E) Haçlı Seferlerinin başlamasına neden olduğu

16.

Türkiye Selçuklu Ordusu	
Hassa askerleri	Hükümdarın sürekli yanında bulnunan atlı ve yaya askerlerdi. Üç ayda bir devletten maaş alırlardı.
Sipahiler (İkta askerleri)	Tamamen Türklerden oluşan askerlerdi. Maaş yerine ikta (dirlik) denilen tımar topraklarını alan sipahiler genelde atlı birliklerdi. Savaş zamanı ikta sahibi ile birlikte orduya katılırlardı.
Türkmenler	Uç bölgelerinde her an savaşa hazır durumda bulunan birliklerdi.
Devlete bağlı beylik askerleri	İhtiyaç duyulduğu zaman savaşa davet edilirlerdi.
Donanma	Donanma komutanlarına Reisül Bahr denirdi.

Verilen bilgilerden hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Selçuklu hâkimiyet sahasının deniz kıyılarına ulaştığına
B) Sınır bölgelerinin korunması için birlikler oluşturulduğuna
C) Toprak sistemine dayalı askerî yapının varlığına
D) Askerliğin vatan hizmeti hâline getirildiğine
E) Egemenlik altındaki beyliklerin asker gönderdiğine

17. Türkiye Selçuklularında İkta Uygulaması:

Mülkiyeti devlete ait olan mirî araziler meliklere, emirlere ve valilere hizmet karşılığı verilirdi. Arazi iyi işletildiği sürece verilen kişide kalır ve o kişi miras olarak bırakabilirdi. Araziyi üç yıl boyunca işletemeyen kişilerden tarlanın işletme hakkı geri alınırdı. İkta sahipleri kendilerine verilen araziler üzerinde asker beslemekten ve bu askerlerin eğitimini sağlamaktan sorumluydu. Savaş zamanı bu askerlerle birlikte savaşa katılırdı. Bunun yanında vergi toplamak ve bulundukları bölgenin güvenliğini sağlamakla da sorumluydular. İkta sahiplerinin bulundukları bölgelerde kale yaparak güçlenmelerini önlemek amacıyla iki yılda bir yerleri değiştirilirdi.

Buna göre ikta uygulaması ile ilgili,

I. Merkezî otoriteyi güçlendirici önlemler alınmıştır.
II. Yerel otoritelerin oluşması engellenmek istenmiştir.
III. Devlet hazinesinin giderleri artmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılamaz?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) II ve III.

18. **Harita: Türkiye Selçukluları Dönemi'nde Anadolu'daki Başlıca Ticaret Yolları**

Verilen harita incelendiğinde,

I. Kervansaraylar ticaret yolları üzerinde kurulmuştur.

II. Anadolu'nun batısında ticaret yolları seyrekleşmiştir.

III. Ticaret yollarının bazıları sahil şehirlerine kadar ulaşmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) I, II ve III.

19. Orta Çağ Avrupa'sının XI. yüzyıl itibariyle gerçekleştirdiği Haçlı Seferlerine karşı Anadolu'da esas direnişi gösteren devlet Anadolu Selçukluları olmuştur. İslam coğrafyasının güvenliğinin sağlanması adına yapılan mücadeleler özellikle Anadolu'da Türk-İslam varlığının korunmasında önem arz etmiştir.

Bu bilgiye göre;

I. Anadolu Selçuklu Devleti'nin sınırlarını genişlettiği,

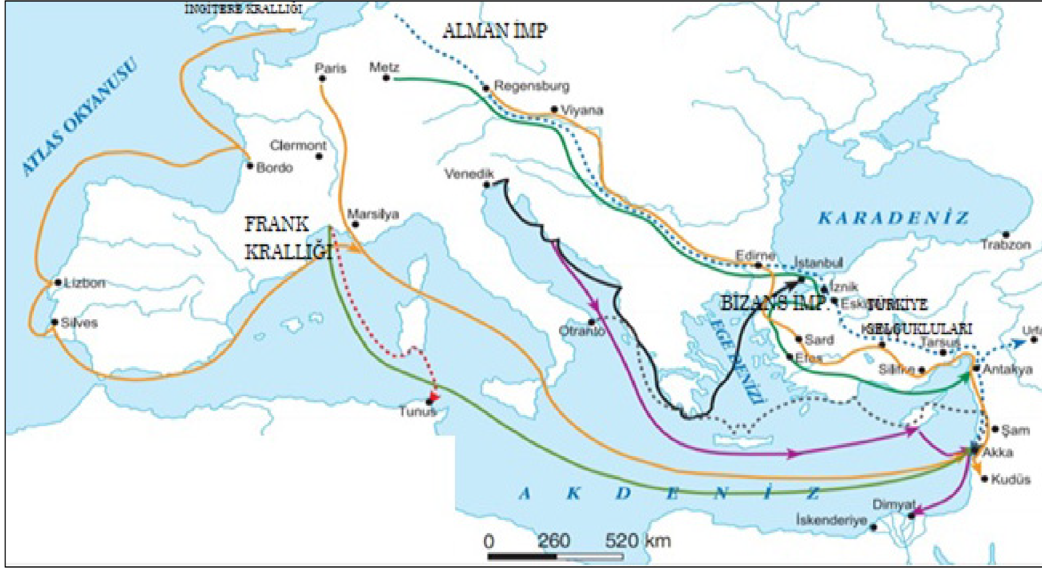
II. Anadolu Selçuklu Devleti'nin İslam dünyasının korunmasına katkı sağladığı,

III. Haçlı Seferlerinin başarıya ulaştığı

durumlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve III. E) II ve III.

20. **Harita: Haçlı Seferleri**

Haçlı Seferleri ile ilgili verilen haritaya göre,

I. Hem deniz hem de kara üzerinden seferler düzenlenmiştir.
II. Akdeniz ticareti gelişmiştir.
III. Anadolu’nun güneydoğusuna sefer düzenlenmiştir.

durumlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

21. Moğol İstilası ile Anadolu’da bozulan Türk siyasi birliği toplumun farklı sahalara yönelmesine sebep olmuş, idari olarak kontrolü kaybeden Türkler dinî ve kültürel alanlarda etkinlik kazanmıştır.

Bu duruma örnek olarak aşağıdakilerden hangisi gösterilebilir?

A) Haçlı Seferlerine karşı başarılı mücadeleler verilmesi
B) Anadolu’da yeni Türk-İslam beyliklerinin kurulması
C) Beylikler arasında siyasi çekişmelerin yaşanması
D) Anadolu Selçuklu Devleti’nin yıkılma sürecine girmesi
E) Ünlü mutasavvıfların bu dönemde yetişmesi

22. Türk akınlarının Anadolu üzerinde yoğunlaştığı sıralarda; Bizans İmparatorluğu'nda 1042'den 1081'e kadar 11 imparator değişmiştir. Hatta Botaniates ve Melissenos gibi Büyük Selçuklulardan yardım alarak imparator olmaya çalışanlar da olmuştur. Bu durumu fırsat olarak kullanan Selçuklular, istedikleri yardımları yaparak bazı şehir ve bölgeleri ele geçirmeye ve buralara Türk göçer aileleri iskân etmeye başlamışlardır.

Verilen metne göre aşağıdaki yorumlardan hangisine ulaşılamaz?

A) Türklerin Anadolu'yu vatan edinmeye çalıştığı
B) Bizans'ın siyasal anlamda istikrarsızlıklar yaşadığı
C) Büyük Selçukluların hâkimiyet sahasını genişlettiği
D) Anadolu'da siyasal bütünlüğün sağlandığı
E) Büyük Selçukluların fetihlerde kalıcılığı sağlamaya çalıştığı

23. 1243 Kösedağ Savaşı ve sonrasında Anadolu'da gerçekleşen Moğol istilaları ile Anadolu Selçuklu Devleti yıkılma sürecine girmiştir. Anadolu Selçuklu Devleti'ne bağlı beylikler bağımsızlıklarını ilan ederek siyasi otorite boşluğuna neden olmuşlardır.

Yalnızca bu bilgiye bakılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Moğollar Anadolu'ya hâkim olmuştur.
B) Türklerin Anadolu'ya yerleşme süreci başlamıştır.
C) Moğollar ile Anadolu beylikleri birlikte hareket etmişlerdir.
D) Anadolu'da merkeziyetçi yapı bozulmuştur.
E) Anadolu'da Türk varlığı sona ermiştir.